

Zsófia Kakas: Türbeyi Gül Baba'nın manevi ruhuna uygun koruyoruz

Bir Bektaşî dervişi olan Gül Baba'nın vefatından birkaç yıl sonra 1543-1548 yılları arasında inşa edilen Gül Baba Türbesi, Gül Baba Türbesi Mirasını Koruma Vakfı tarafından korunuyor. Restorasyonu tamamlanan türbe, önemli eserler arasında.

Macaristan ile Türkiye dostluğunun önemli simgelerinden olan Gül Baba Türbesi'ni, Gül Baba'nın manevi ruhuna uygun olarak koruduklarını belirten Gül Baba Türbesi Mirasını Koruma Vakfı Genel Müdürü Zsófia Kakas, böylece Türk-Macar dostluğunu da güçlendirdiklerini söyledi.

2018'de restorasyonu tamamlanarak ziyarete açılan türbenin, Budapeşte'nin önemli turistik mekanlarından birisi olduğunu belirten Kakas, "Vakfımız sadece özel bir atmosfere sahip anıtın ve çevresinin bakımını yapmakla kalmıyor. Ayrıca seçkin kültürel, tarihi ve gastronomik programlarla iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesine önemli derecede ivme kazandırıyor" dedi.

Osmanlı İmparatorluğu'nun ku-

zeyinde yer alan tarihi türbeyle çevresinin yenilenmesi için Türkiye ve Macaristan tarafından 2014 yılında üst düzeyde karar alındığını belirten Zsófia Kakas, "Saygın bir Bektaşî dervişi olan Gül Baba'nın vefatından birkaç yıl sonra 1543-1548 yılları arasında inşa edilen türbe, 1914 yılında Macar devleti tarafından anıt ilan edildi. Buna rağmen türbe zamanla bakımsız kaldı. 2010 yılından bu yana dinamik olarak gelişen Türk-Macar ilişkilerinin sembolü olarak iki ülkenin işbirliğiyle yenilenen türbe ve çevresindeki kültür merkeziyle halk parkı (kısmen bodrum katlarının altında) 2018 yılının sonbaharında ziyarete açıldı" diye konuştu.

Sergilere, kafelere, hediyelik

eşya dükkanlarına ve temalı bahçelere ev sahipliği yapan merkezin, 2018 sonbaharından itibaren yaklaşık 80 bin ziyaretçiyi ağırladığını söyleyen Kakas, "Zarif Buda semti olan Gül Baba'dan ismini alan Gül Tepesi'nin de (Rózsadomb) bir süsü haline geldi" ifadelerini kullandı.

BİRBİRİNDEN FARKLI ETKİNLİKLER DÜZENLENİYOR

Gül Baba Türbesi'nde açılışından bu yana sürekli olarak konserler, güzel sanat atölyeleri, kitap sunumları ve edebiyat geceleri gibi kültürel programlar düzenlendiğini ifade eden Zsófia Kakas, "Bu yıl programların müdavim sanatçılarından Prima Primissima ödüllü ressam Norbert Garay-Nagy'ın öncülüğünde katılım-

Zsófia KAKAS
Gül Baba Türbesi Mirasını Koruma Vakfı Genel Müdürü

Zsófia Kakas, Macar kültürüyle geleneklerini Türk kamuya tanıtmak için yakın gelecekte çok sayıda konser, konferans ve kültürel etkinlik düzenleyeceklerini kaydetti.

çılar, geleneksel tuval veya ajandalar üzerine birçok kez Türk motiflerini boyadılar. Ayrıca yaratıcı atölyede 2 yüz yıllık terakota İtalyan çinileri ve ahşap kutular üzerine de Türk süslemeleri yapıldı. Yılın ilk çeyreğinde düzenlenen badem ezmesi gülü ve bakır yüzük yapımıyla kanvas çanta süsleme atölyeleri de çok kişinin ilgisini çaktı” şeklinde konuştu.

COVID-19 ENGELİ

COVID-19 salgını sebebiyle Gül Baba Türbesi Kültür Merkezi'nin geçici olarak kapatıldığı bilgisini veren Zsófia Kakas, “Ekibimiz, uzmanlıklarını çevrimiçi ortama aktararak halka renkli kültürel programlar sunmaya devam etti. Bu programların ilkinde profesyonel tur rehberi Gergő Kovács öncülüğünde ilgi duyanların türbeyi bir bilgisayar veya akıllı telefon aracılığıyla sanal tura çıkabilecekleri, kalıcı serginin dijital turunu sağlayan çevrimiçi bir sergi hazırlandı. Güzel sanat atölyeleri sanal alanda da devam etti ve resimle dekorasyon atölyeleri bu ortamda da ilgi duyan pek çok insanı cezbedi. Gül Baba Türbesi otantik Türk müziğini de Mayıs ayı sonunda çevrimiçi izleyicilerle buluşturdu. Ayrıca Gül Baba'nın hayatı, Türk hatıraları ve Türk kültürünün tanımlayıcı sembollerine dair içerikler kompleksin Facebook sayfasında yer aldı” dedi.

“KALİTELİ PROGRAMLAR DEVAM EDECEK”

Zsófia Kakas, vakıf olarak bahar tatili ve uzaktan eğitim sırasında 6-15 yaş arasındaki çocuklara Gül Baba'dan ve türbeden çekilmiş bazı fotoğrafları esas alarak ya da türbeyle ilgili herhangi bir yaratıcı fikirden esinlenerek çizdikleri resimlerle katılabilecekleri çevrimiçi bir çocuk resim yarışması düzenlediklerini kaydetti. Kakas bu eserlerin, ayrı bir sergi çerçevesinde sunulduğunu, Türk-Macar Köprü/Híd dergisinin Mayıs sayısında da yayımlandığını bildirdi.

Epidemiyolojik kısıtlamaların kaldırılmasıyla Gül Baba Türbesi

Gül Baba Türbesi Mirasını Koruma Vakfı Birinci Dünya Savaşı sırasında Avusturya ile Macaristan birliklerinin Anadolu'daki rolünü ortaya koyan bir monografi kitabı da yayınlanacak.

Kültür Merkezi'nde kaliteli programların devam edeceğini söyleyen Zsófia Kakas, “Vakfımızın hedefi, Gül Tepesi'nde bulunan kültür kompleksinin yanı sıra dış mekanlarda düzenlenen etkinliklerle Türk-Macar dostluğunu daha fazla güçlendirmek. Bu amaçla, vakfımızın desteğiyle izleyiciler sonbaharda Sanatlar Vadisi'nde (Művészetek Völgye) sahne alan Türk sanatçıları da buluştu” ifadelerini kullandı.

ORTAK KURULUŞLARLA İŞBİRLİĞİ DEVAM EDECEK

İstanbul'daki Macar Kültür Merkezi ve diğer ortak kuruluşlarla yakın işbirliği içinde Türkiye'deki programların düzenlenmesine ve uygulanmasına da katkıda bulduklarını bildiren Kakas, Macar kültürünü ve geleneklerini Türk kamuoyuna tanıtmak için yakın gelecekte çok sayıda konser, konferans ve kültürel etkinlik düzenleyeceklerini söyledi.

Açılıştan itibaren gerçekleşen ve bundan sonraki süreçte yapılacak programlar hakkında bilgi veren Kakas, şunları söyledi: “Haziran sonunda ziyaretçiler empresyonist resim atölyesine, Sufi tasavvuf dünyasını anımsatan, arasında Lea Tóth'un lale motiflerinin yer aldığı geçici sergiye katıldı. Temmuz ayında Junior Prima ödüllü sanatçı Tilla Török'ün halk müziği konseri dinleyicileri büyüledi. Müziklerinde geleneksel Türk halk müziği ezgileri ve çağdaş dünya müziği tarzlarını harmanlayan Nasip Kısmet Grubu, Sanatlar Vadisi (Művészetek Völgye)

ve Gül Baba Vakfı işbirliğiyle 26 Eylül 2020 tarihinde sahne aldı. 2 Ekim 2020 tarihinde gitarist-şarkıcı Arif Erdem Ocak, çok sevilen Balance Wheel Group ile Kopolcs'ta ana sahnede konser verdi. Ekim ayında Türk kemancı Efe Turumtay, Türk gitar virtüözü Cenk Erdoğan, Çek kontrbasçı Tomáš Liska ve Macar caz sanatçısı András Dés dördlüsü Gül Baba Caz Geceleri dizisi konserinde müzikseverlere hoş anlar yaşattı. Epidemiyolojik durum ışığında Macaristan ve Türkiye'de kültürel programlar geliştirilecek.”

GENÇ KUŞAKLARIN ARASINDAKİ BAĞLAR GÜÇLENDİRİLECEK

Vakfın önemli hedeflerinden birisinin de Türk-Macar kültürel ilişkilerinin uzun vadeli güçlendirilmesi olduğu gibi Macaristan'da Osmanlı dönemi hatıralarının keşfedilmesi ve korunması, ortak tarih kitaplarının

desteklenmesi olduğunu söyleyen Zsófia Kakas, “Vakfın ruhuna uygun olarak Atatürk'ün yapıtlarını yeni perspektiflerle tahlil eden yeni bir kitap Macarca hazırlanacak, ayrıca Birinci Dünya Savaşı sırasında Avusturya-Macaristan birliklerinin Anadolu'daki rolünü ortaya koyan bir monografi kitabı da yayınlanacak. Vakfın desteğiyle István Fekete'nin çocuk kitapları dizisi Türkçe olarak yayınlanacak. Ayrıca genç kuşaklar arasındaki bağları güçlendirmek için daha fazla çocuk kitapları serilerinin Türkçeye çevrilmesi planlanıyor” dedi.

Gül Baba Türbesi Mirasını Koruma Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Adnan Polat ise türbenin etrafında yer alan kültür kompleksinin, Türk kültürel değerlerini hoş bir Türk kahvesi veya çayı eşliğinde Budapeşte'de yüksek bir standartta sunulabilmesi için olağanüstü bir fırsat yarattığını söyledi.

“Gül Baba eszmei örökségének jegyében örizzük meg a Türbét”

Kakas Zsófia

Gül Baba Türbeje Örökségvédő Alapítvány vezérigazgatója

“Gül Baba eszmei örökségének jegyében örizzük meg a Türbét” – fogalmazott Kakas Zsófia, a Gül Baba Türbeje Örökségvédő Alapítvány vezérigazgatója, és hozzátette, hogy ezzel együtt a török–magyar barátságot is tovább erősítik. Kakas Zsófia rámutatott, hogy a felújítást követően 2018 őszén átadott türbe, Budapest egyik legfontosabb turisztikai látványossága lett. “Alapítványunk a különleges hangulatú műemlék és környezetének gondozásán túl igényes kulturális, történelmi és gasztronómiai programjaival is a török–magyar kapcsolatok egyik meghatározó központjává vált” – fogalmazott.

A felújítási munkák befejeződtek
Kakas Zsófia hangsúlyozta, hogy 2014-ben mind magyar, mind

török oldalon a legmagasabb kormányzati szinten született döntés Gül Baba Türbének, az egykori Oszmán Birodalom legészakibb történelmi emlékhelyének és környezetének megújításáról. Hozzátette: “Az 1543 és 1548 között a néhány évvel korábban elhunyt, köztisztelőtlen álló bektási dervis szerzetes, Gül Baba számára épült síremlék a magyar állam 1914-ben ugyan műemlékké nyilvánította, ám a rákövetkező években a türbe állapota folyamatosan romlott. A 2010 óta dinamikusabban bővülő török–magyar kapcsolatok jelképeként, a két kormány együttműködésével 2018 őszén adták át a felújított síremlék és a körülötte (részen, pincészinteken alatta) elhelyezkedő kulturális központ és közparkot.”

Birlikte yaşama mücadelesi

1541 yılında Budin'e gelen Gül Baba'nın hedefi her zaman iki ulus arasında anlayış ve bir arada yaşamayı teşvik etmek olduğunun altını çizen Zsófia Kakas, şunları söyledi: “Macar Dışişleri ve Dış Ticaret Bakanlığı tarafından tesisin işletilmesiyle görevlendirilen Gül Baba Türbesi Mirasını Koruma Vakfı da bu ruhla Macar-Türk dostluğunun güçlendirilmesiyle iki ulusun kültür ve değerlerinin karşılıklı olarak tanınmasını asli görevi olarak görüyor.”

Macaristan'daki Osmanlı mirası

Her yıl milyonlarca turistin ziyaret ettiği Macaristan, birçok múze ve tarihi eserde Osmanlının izlerini taşıyor. Osmanlı'dan kalan bu tarihi eserlerin bir kısmı günümüzde farklı kategorilerde ödülle layık görüldü.

MACARISTAN'DA yaklaşık üç yıl dolaşan Evliya Çelebi'ye göre Osmanlılar yalnızca Budin'de (Yukarı Hisar, Debbaghane Varşu ve Büyük Varoš) 25 cami, 47 mescid, 12 medrese, 9 han, 8 kaplıca inşa etti. Macarlar Birinci Dünya Savaşı sonrasında, özellikle 1930'lu yıllarda, geriye kalan Osmanlı eserlerine sahip çıktı, "Bunlar bizim eserlerimiz" diyerek restore ettiler. Osmanlıdan günümüze kadar gelen ve dünyanın farklı noktalarından gelen turistlerin ilgiyle ziyaret ettiği tarihi eserlerin en önemlilerinden biri olan ve Uluslararası Gayrimenkul Federasyonu'nun tüm dünyadan en prestijli projeleri değerlendirdiği 2020 Prix d'Excellence (Mükemmeliyet) ödüllerine iki mükemmeliyet ödülü birden kazanan Gül Baba Türbesi.

Gül Baba Türbesi: Bir Bektaşî derviş olan Gül Baba, Budin'in fethinin ardından eski Macar Krallığı'nın başkentinde yerleşip vefat etti. Türbesi 1543-1548 yılları arasında 3'üncü Budin Beylerbeyi olan Yahya Paşazade Mehmet Paşa tarafından inşa ettirildi.

1914 yılında restorasyonu tamamlanan türbe, Macar ulusal anıt eseri olarak ilan edildi.

HAMAM VE İLICALARIN NEREDEYSE TAMAMI OSMANLI'DAN KALMA

Yeşil Direkli İlca/Rudaş İlhası: Budin şehrinde hamam ve ilcaların neredeyse tamamı Osmanlı İmparatorluğu döneminin en çok vakıf kuran devlet adamı Sokollu Mustafa Paşa tarafından yapıldı.

Malkoç Bey Camisi: 1543-1565 yılları arasında Malkoç Bey tarafından inşa ettirildiği tahmin edilen cami, Siklos'un Macarlar ta-

rafından geri alınmasının ardından 1686 yılına kadar bütünlüğünü korudu. Daha sonraki yüzyıllarda caminin minaresi ve giriş kısmı önemli ölçüde hasar gördü. Tarih boyunca birçok kez yenilenen bina, XIX. yüzyılın ortalarına gelindiğinde Türk mimari özelliklerini büyük ölçüde yitirdi.

HAMAMLARLA ANILYOR

Güzelce Rüstem Paşa Hamamı-Székesfehérvár: Batı Macaristan'daki Székesfehérvár'da bugün hala ayakta bulunan ve Osmanlı-Türk egemenlik döneminde inşa edilen tek bina Güzelce Rüstem Paşa tarafından yaptırılan Türk hamamı. Güzelce Rüstem Paşa adı, yaptırdığı çok sayıda hamamla anılan bir Osmanlı büyüğü. Macaristan'da onun adıyla anılan pek çok hamam yapıldı.

İdris Baba Türbesi-Pécs: Pécs şehrinin, Rókusdomb tepesinde bulunan gri yapı taşları kullanılarak sekiz köşeli temel üzerine inşa edilen türbenin üzerinde kubbe şeklinde bir çatı bulunuyor. İdris Baba'nın tabutu, orijinal haliyle Mekke yönüne çevrilmiş olarak hala türbede yer alıyor.

İdris Baba Güney Macaristan'ın Sancak merkezi olan Pécs şehrinde XVI. yüzyılda yaşadı ve Macaristan'a ilk gelen yerleşimci kabilelerin arasında olduğu sanılıyor.

ORİJİNAL MİNARESİYLE KALAN TEK CAMİ

Yakovalı Hasan Paşa Camisi: Macaristan'da Osmanlı döneminden kalan camiler arasında günümüze kadar orijinal minaresiyle sağlam olarak kalan tek cami Pécs Hastane meydanındaki (Kórház tér) Yalovalı Hasan Paşa Camisi. Caminin temel planı dört köşe bir alan üzerine ve taş binanın kubbesi tuğlayla örülü. Yüksekliği 14,5 metre olamının şerefelerinin çevresinde bir dönem taş korkuluklar yer alıyor.

Türk Evi-Zigetvar: XVII. yüzyılda inşa edilen Türk Evi ya da diğer adıyla Şehir Mahzeni veya Kervansaray Macaristan'daki Osmanlı döneminden kalan ve bir zamanlar içinde insanların yaşadığı tek yerleşim binası. Dikdörtgen biçiminde ve tipik Türk işi tuğlalarla inşa edilen iki katlı binanın, bir zamanlar okul olarak kullanıldığı tahmin ediliyor.

Minaresi 14 köşeli bir plan üzerine yapıldı

Süleyman Sultan Camisi -Zigetvar: Çok mükemmel bir akustiğe sahip olduğu için bugün bile konserlere ev sahipliği yapan cami XVI. yüzyılda inşa edildi. Temelinin planı dikdörtgen biçiminde olup, binanın çevresinde L biçiminde bir koridor yer alıyor. Caminin güney doğu kısmında bir mihrap bulunuyor. Bir diğer dua köşesi ise binanın Mekke yönündeki taş zeminli avlusunda yer alıyor. Binanın koro kısmı yakınlarda restore edildi. Caminin kuzey batı köşesinde 14 köşeli bir plan üzerinde yapılan bir minare bulunuyor. Minarenin önemli bir kısmının, büyük bir ihtimalle yıldırım düşmesi sonucunda XVIII. yüzyılda yıkıldığı ifade ediliyor.

A magyarországi oszmán-kori építészeti emlékek

A török kézre került Magyar Királyságot három év alatt körbeutazó Evlija Cselebi szerint az oszmán-törökök csak Budán 25 dzsámít, 47 mecsetet, 12 medreszét (iskolát), 9 hánt (gazdasági épület) és 8 furdót építettek. A magyarok ezeket különösen az első világháború alatt és után igyekeztek megóvni és felújítani, hiszen azokat a sajtó műemlékeknek tartották. Ezek közül kiemelkedik a Nemzetközi Ingatlan Szövetség által 2020-ban Kiválóság Díjjal jutalmazott Gül Baba türbéje, ahová a világ minden tájáról érkező turisták.

Gül baba türbéje: Gül baba, a bektási dervis Buda meghódítását követően települt le az egykori Magyar Királyság területén. Türbéje valamikor 1543-1548 között, Jahja Pasazáde Mehmed pasa, a harmadik budai beglerbég vezetésére idején épülhetett.

A gőz- és melegvízes fürdők szinte mindegyike a török korból származik

Rudas fürdő, Budapest: A budai fürdők közül szinte mindegyik Szokollu Musztafa pasa idősakában épült, aki egyben a kegyes alapítványok legtöbbször is alapító atyja volt.

Malkocs bég dzsámi, Siklós: A Malkocs bég által Siklós, 1543-1565 között építtetett dzsámi a visszafoglaló háborúk végéig, 1686-ig megőrizte épségét. A későbbi időkben mind a bejárata, mind a minaretje erősen megrongálódott. A története során több felújítás is átesett dzsámi a 19. századra elvesztette főbb oszmán-török jellemzőit.

Neve a török fürdő által él tovább

Güzelzse Rüstem pasa fürdője, Székesfehérvár: A nyugat-magyarországi Székesfehérvár egyetlen török korból megmaradt épülethez a Güzelzse Rüstem pasa nevét viselő fürdő romja. Rüstem pasa neve különösen a nagy számban megépített fürdők révén vált ismertté.

Idrisz baba türbéje, Pécs: Pécsen a Rókusdombon elterülő, nyolcszög alaprajzú, kupolás tetejű szürke kőépületben még ma is látható Idrisz baba Mekka irányába tájolt eredeti koporsója.

Az egyetlen, eredeti minarettel bíró épület

Jakováli Haszan pasa dzsámi, Pécs: Az egyetlen magyarországi dzsámi, amely az oszmán időkől egészen napjainkig az eredeti minaretjével megmaradt, a pécsi Kórház téren álló Jakováli Haszan pasa dzsámija. A négyszög alapterületű épületen téglából kirakott kupola nyugszik.

Török ház, Szigetvár: A 17. században épült Török ház, vagy más néven Városi pince vagy Karaván szeráj a Magyarországi területén fellelhető egyetlen oltan oszmán-kori épület, melyet emberek laktak. A téglalap alapterületű, két emeletes, téglából és kőből épült ház egykor talán iskola lehetett.

A tizenegyszög alapterületre épült Szulejmán szultán

dzsámi minaretje, Szigetvár: Az épület a 16. században épült, amely kiváló akusztikájá miatt a mai napig koncerteknek ad helyet. A téglalap alapterületű dzsámít egy L-alakú folyosó veszi körül.